

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет будівництва і архітектури
Офіс Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
Фонд інституційного розвитку української науки
Фонд Ебергарда Шьока (ФРН)
Фонд підтримки будівельної галузі (ФРН)

ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Всеукраїнська науково–практична
конференція до 75-ї річниці прийняття
ЗАГАЛЬНОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ

КИЇВ 2024

**Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет будівництва і
архітектури
Офіс Уповноваженого Верховної Ради України з прав
людини
Фонд інституційного розвитку української науки
Фонд Ебергарда Шьока (ФРН)
Фонд підтримки будівельної галузі (ФРН)**

***ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ
ВІЙНИ***

**Всеукраїнська науково-практична конференція
до 75-ї річниці прийняття
ЗАГАЛЬНОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ**

КИЇВ 2024

УДК 341.3+342.7+342.8
З-32

Рекомендовано до друку Вченою радою КНУБА, прот. № 18 від 26.01.2024 р.

Редакційна колегія

Куліков П.М. – д.е.н., проф., ректор КНУБА (голова)
Вервейко І.Д. – заступник керівника Офісу Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
Марченко М.В. – к.ю.н., Фонд інституційного розвитку української науки
Мьоллер П. – член правління, Директор, Фонд Ебергарда Шьока (Німеччина)
Вайзе Т. – віце-президент Фонду підтримки будівельної галузі (Німеччина)
Деревінський В.Ф. – д.і.н., проф., КНУБА
Карпунцов В.В. – д.ю.н., проф., КНУБА, ВГО «Ліга інтернів»
Ковальчук О.Ю. – к.т.н., доц., КНУБА
Мамедов А.М. – к.т.н., доц., КНУБА
Мамонтов І.О. – к.ю.н., проф., Заслужений юрист України, КНУБА
Марченко М.В. – к.ю.н., виконавчий директор Фонду інституційного розвитку української науки
Машков К.Є. – к.ю.н., КНУБА, адвокат
Новицька Н.Б. – д.ю.н., проф., Державний податковий університет
Перегуда Є.В. – д.п.н., проф., КНУБА
Похиленко І.С. – к.ю.н., доц., КНУБА
Присяжнюк О.Б. – суддя Апеляційного суду міста Києва у відставці, колишній Голова Київського суду
Сердюк Н.А. – д.ю.н., проф., КНУБА
Халабуденко О.А. – к.ю.н., доц., КНУБА
Ярошук І.В. – к.і.н., доц., КНУБА

Рецензенти:

Безклубий Ігор Анатолійович – доктор юридичних наук, професор
Шатіло Володимир Анатолійович – доктор архітектури, професор

Захист прав людини в Україні в умовах війни: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. до 75-ї річниці прийняття Загальної декларації прав людини. (Київ, 6 грудня 2023 р.). Мін-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т будівн. і архіт-ри, Офіс Уповноваженого Верхов. Ради України та ін. Київ-Тернопіль: КНУБА, «Бескиди», 2024. 186 с.

ISBN 978-966-457-295-5

УДК 341.3+342.7+342.8

© КНУБА

ЗМІСТ

Стеценко С. Судовий захист соціальних прав військовослужбовців в умовах війни	5
Сердюк Н. Проблеми реалізації та захист прав і свобод в умовах війни	9
Мамонтов І., Карпунцов В. Відбудова України як елемент захисту прав людини у воєнних конфліктах: фінансово-правовий аспект.....	13
Миколаєць В. Особисте немайнове право на розпорядження біоматеріалом особи після її смерті.....	16
Новицька Н., Новицький А. Обмеження права на інформацію в умовах воєнного стану	20
Перегуда Є. Щодо реалізації виборчого права в умовах воєнного стану	25
Пилипенко О. Права людини та дитини в умовах війни в Україні.....	31
Бабюк А. Сучасні аспекти реалізації та захисту прав, свобод людини і громадянина	38
Єгоров В., Дьомкін П. Загальна Декларація прав людини та її порушення в умовах війни	41
Козакова І. Пробаційний нагляд за кримінальним законом України: в контексті розвитку сучасної пенології.....	45
Кулеба О. Проблемні питання застосування норм Женевської конвенції в умовах воєнного стану.....	50
Лисенко О. Женевські конвенції про правовий статус комбатантів	53
Машков К. Трудові гарантії мобілізованих працівників під час дії воєнного стану	59
Похиленко І. До питання про принципи обробки персональних даних	63
Khalabudenko O. The right to adequate housing: international, national and local	67

<i>Цебенко С.</i>	
Захист прав людини: виклики та досягнення у сучасному світі та їх вплив в Україні	76
<i>Ярошук І.</i>	
Освіта в умовах війни: виклики для України	81
<i>Машиков К.</i>	
Особливості переходу зі спрощеного позовного провадження в загальне позовне у цивільному процесі.....	85
<i>Дружинін Д.</i>	
Латентність злочинності у сфері господарської діяльності.....	90
<i>Крутило О.</i>	
Роль і значення недержавних організацій у процесах розбудови громадянського суспільства	93
<i>Мигун М.</i>	
Про співробітництво громад прикордонних територій з муніципалітетами інших країн: кейс Сумщини.....	97
<i>Сидорович Р.</i>	
Інститут державної служби та політика запобігання і провіддії дискримінації	100

ТРИБУНА МОЛОДОГО ВЧЕНОГО

<i>Гюнай К.</i>	
Права та свобода людини в Україні в умовах війни	103
<i>Дегтяр Олександр</i>	
Міжнародний захист прав людини під час збройних конфліктів.....	105
<i>Дегтяр Олена</i>	
Домашнє насильство в кримінальному праві України	109
<i>Дроздов П.</i>	
Вплив діяльності прокуратури на захист і забезпечення прав людини.....	116
<i>Загородній Н.</i>	
Проблеми забезпечення безпеки міжнародного гуманітарного права в умовах війни в Україні	120
<i>Келеберда А.</i>	
Проблемні питання реалізації прав і свобод у сучасному інформаційному суспільстві.....	123
<i>Копчук О.</i>	
Система захисту прав людини в Україні за умов війни	129

Кравченко А.	
Права людини під час війни: конституційно-правові гарантії та обмеження.....	132
Куреня Ю.	
Практики демократії в Україні в умовах війни	137
Лемішко В.	
Україна та Рада Європи: особливості співпраці	142
Махотенко М.	
Поняття війни та її легітимізація міжнародним правом: теоретико-правовий аспект	146
Мегесь І.	
Захист права власності в Україні в умовах воєнного стану.....	151
Михайлова Є.	
Права дітей, які залишилися без батьків під час воєнного стану.....	154
Низовий Є.	
Цифровізація в часи реформації захисту прав людини.....	157
Новіков Н.	
Екоцид в аспекті порушення основоположних прав людини....	160
Пилипенко В.	
Охорона прав на наукові відкриття	164
Рубан А.	
Причини та наслідки використання ворожого культурного контенту для українського народу і його культури.....	167
Степенко Н.	
Вплив молодіжних організацій на розвиток прав молоді під час війни	170
Харко К.	
Права людини як фактор консолідації суспільства в умовах політичних криз	173
Шаховець А.	
Проблема депортації, смерті, каліцтва українських дітей, завданих діями РФ	176
Шовкун А.	
Сексуальне насильство як елемент злочинів проти людяності та засіб вчинення геноциду в рамках порушення гуманітарного права.....	181
Ягодинський В.	
Механізми захисту прав людини в умовах війни в Україні.....	184

Ірина МЕГЕСЬ,
магістрантка ОП «Захист прав людини у сфері будівництва та містобудування»,
Наук. керівник: *к.ю.н., доц. Бабюк А.М.,*
Київський національний університет будівництва і архітектури

ЗАХИСТ ПРАВА ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Повномасштабна війна РФ проти України вже триває надзвичайно довго, і її жертви неосяжні. Багато цивільних осіб та десятки тисяч військових загинули. Близько 14 мільйонів українців залишили свої домівки, і понад 1,2 мільйона сімей повідомили про пошкоджені або знищені будинки. Збитки від втрат майна включають не лише фізичне знищення та пошкодження будівель та земельних ділянок, але й розграбування, примусові виселення та забруднення від вибухів ракет, а також пошкодження критичної інфраструктури (водопостачання, електропостачання, опалення, дороги, соціальна сервісна інфраструктура). Безпека прав власності в окупованих територіях та зонах бойових дій також підірвана знищенням та розграбуванням урядових установ і архівів, втратою офіційних документів, що підтверджують законні права власників майна. Крім того, багато власників були переміщені, і паралельна система управління майном була створена окупаційними силами, особливо в районах, які були окуповані з 2014 року.[1]

На початок червня 2022 року було оцінено, що потреби в Україні у відновленні та реконструкції становлять щонайменше 349 мільярдів доларів США (за даними Всесвітнього банку на 2022 рік). Це включає відновлення пошкоджених житлових будівель, які складають близько 40% від загального збитку. Окрім того, масштабні втрати потребують розширення потужності уряду для обробки великого потоку справ щодо компенсації збитків та відновлення прав. Міжнародна та національна підтримка цього процесу буде залежати від здатності уряду створити швидкий, прозорий та справедливий механізм компенсації. Ця здатність суттєво вплине на швидкість та обсяг післявоєнної реконструкції [2].

Оцінити здатність інфраструктури уряду та приватного сектору

забезпечувати функціональність ринків землі та нерухомості та захищати права власності можна на основі обсягу ринкових транзакцій у передвоєнний період. За даними *Державної служби статистики* за 2021 рік, щорічно відбувалося 200 000 земельних та 570 000 нерухомих транзакцій, і пік досягнув у 2016 році, коли успішно оброблено 2,1 мільйона земельних транзакцій. З цієї загальної кількості менше 250 000 транзакцій було проведено на територіях, що постраждали від війни. У 2020 році загальна кількість судових проваджень, пов'язаних з землею та нерухомістю, становила близько 170 000 справ [3].

Однак оброблювальна потужність наразі серйозно підірвана через знищення та розграбування місцевих офісів та переміщення персоналу. У результаті можна розумно очікувати, що потужність уряду в цьому секторі зменшилася на близько 20 відсотків національно, включаючи майже повне відсутність потужності в окупованих та деокупованих територіях. Ця підірвана система буде змушена взяти на себе додаткове навантаження з обробки мільйонів справ на компенсацію збитків та знищення нерухомого майна. Проблема обмеженої потужності буде загострена ситуаціями, коли власники або користувачі пошкодженого майна втратили документи, що підтверджують їх права на власність, та коли жодна інформація не зареєстрована в Реєстрі прав або не знайдена в місцевих архівах [4].

2 травня 2023 року набув чинності Закон України №2923-ІХ «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України» [5].

Закон визначає перелік отримувачів компенсації за знищене та пошкоджене житло, її види, механізм оцінки втрат і порядок ухвалення рішення про надання коштів. Закон України №2923-ІХ щодо компенсації за знищення та пошкодження майна внаслідок воєнних дій має велике значення. Він створює можливість отримати компенсацію постраждалим власникам та допомагає створити Державний реєстр пошкодженого майна. Це важливий крок, що сприятиме відновленню інфраструктури та допоможе покращити матеріальне становище людей, що постраждали

внаслідок війни, забезпечуючи можливість відшкодування збитків.

Закон про компенсацію за знищене майно внаслідок воєнних дій також може сприяти відновленню економіки постраждалих регіонів через стимулювання ремонтних та будівельних робіт. Очікується, що вказаний Закон створить основу для більш ефективного вирішення проблеми компенсації майна, що постраждало внаслідок воєнних подій, та допоможе впровадженню системи, спрямованої на швидку реакцію та підтримку громадян.

Список використаних джерел:

1. Проєкт зі збору, оцінки й аналізу інформації про матеріальні втрати України від війни з Росією. URL: <https://kse.ua/ua/russia-will-pay/> (дата звернення: 2011.2023).

2. Світовий банк (2022). Україна. Швидка оцінка збитків і потреб. серпень 2022 р. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099445209072239810/pdf/P17884304837910630b9c6040ac12428d5c.pdf> (дата звернення: 2011.2023).

3. Статистичний щорічник України – 2021/ Державна служба статистика, 2022. URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2022/zb/11/Yearbook_2021.pdf (дата звернення: 2011.2023).

4. Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України. URL: <https://minre.gov.ua/2023/12/05/u-lystopadi-donaczionalnogo-informaczijnogo-byuro-nadijshlo-ponad-14-tysyach-zvernen/> (дата звернення: 2011.2023).

5. Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України: Закон України від 23.02.23 р. № 2923-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2923-20#Text> (дата звернення: 2011.2023).

Підписано до друку 01.02.2024 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Друк офсетний. Зам. № 107-321
Умов.-друк. арк. 8,6. Обл.-вид. арк. 8,8.
Тираж 80 прим.

Віддруковано ФО-П Шпак В. Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію В02 № 924434 від 11.12.2006 р.
м. Тернопіль, бульвар Просвіти, 6/4. тел. 097 299 38 99.
E-mail: tooums@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 7599 від 10.02.2022 р.